

Pater Simon Ašič je dobil letošnje priznanje IS za prispevek k ljudskemu zdravju, za druge zasluge za našo občino pa tudi inž. Dušan Ahlin, občinski štab CZ, Glasbena šola in KS Podtabor.

Vreme je bilo lepo, zato so imeli pri Ponovi vasi start republiškega tekmovanja slovenski balonarji, 6 najboljših ekip.

Poni, ki je vlekel pokrit kavbojski voz turistične agencije Arah, je bil glavna privlačnost za otroke, ki so se lahko vozili z njim.

Grosupeljske mažoretke so že po tradiciji nastopile na celovečernem koncertu pihalnega orkestra v OŠ Louis Adamič.

Literarni večer s Cirilom Zlobcem v grosupeljski knjižnici je bil poslušalcem na moč vseh, čeprav se je pogovor ognil politiki in se je rajši ukvarjal s poezijo in ljubeznijo. (Foto: L. Rozman)

Spomin na praznik

IZVRŠNI SVET

Skupščina občine Slovenije se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k bogati vsebini občinskega praznika med 25. in 29. oktobrom 1991:

Splošnoizobraževalni knjižnici Grosuplje in vsem njenim enotam v občini, pesniku Cirilu Zlobcu, udeležencem okrogle mize o kmetijstvu in aktivu kmečkih žena na Vidmu in okrogle mize o podjetništvu v Grosupljem, učencem in profesorjem Glasbene šole Grosuplje, ZKO Grosuplje, Pihalnemu orkestru Grosuplje pod vodstvom Marjana Sajovica, Mažoretkam pod vodstvom Janje Potočnik, Folklorni skupini iz Račne pod vodstvom Olge Gruđen, Dekliškemu nonetu iz Dobropolja po vodstvom Mira Rozmana, Dekliškemu zboru Grosuplje pod vodstvom Režke Šuštar, oktetu Mladika pod vodstvom Tomaža Fortune, Sentjurskemu oktetu pod vodstvom Jaka Ivana, Zajčevima mladima glasbenikoma s Krke, Zboru OŠ Louis Adamič pod vodstvom g. Fuksa, Septetu trobil, klarinetistom Klemnu Kotarju, Tini Rojko in Saši Završček, Moškemu pevskemu zboru Šmarje-Sap pod vodstvom M. Sajovica, dr. Luku Pintarju in udeležencem predstavitev publikacije občinskega Oddelka za prostor »Stališča prebivalcev občine Grosuplje do nekaterih vidikov njenega razvoja«, Regionalnemu zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine za izposojajo fotografij, vsem slikarjem, ki so ob občinskem prazniku za mesec dni razstavili svoja dela v grosupeljski knjižnici, po-

POLEMIKA O OBČINSKEM PRAZNIKU

29. oktober bomo ocenjevali šele iz časovne oddaljenosti

Letos je po nekakšni inerciji in zaradi ukvarjanja z bolj perečimi problemi še vedno ostal občinski praznik – 29. oktober. Tudi stranke Demosa (SDZ–NDS, SKD in SKZ–LS Grosuplje) so se zbudile nekoliko pozno, in šele v trenutku, ko je bil po različnih usklajevanjih že objavljen spored prireditve, med njimi tudi slavnostna akademija ob 50-letnici odpora proti okupatorju in ustanovitve Grosupeljske in Stiške partizanske čete, javno objavile svoj protest proti temu datumu (Delo, 25. 10. 1991). Med drugim so zapisale: »V tem trenutku se nam ne zdi smiselno razglabljati o operativnem de-

lovanju teh dveh čet na terenu. Po spravi v Rogu in v želji po prenehanju forsiranja ene same resnice smo mnenja, da svečana akademija v sklopu uradnega občinskega praznovanja ne prispeva k umiritvi strasti o medvojni in povojnih dogodkih.«

Iz govora Franceta Perovška na slavnostni akademiji pa lahko povzamemo naslednjo utemeljitev, da je za slovenski narod odpor proti okupatorju vse prej kot dejanje, ki bi se ga morali danes sramovati: »Na območju sedanje občine Grosuplje je OF zaradi globoke narodne zavesti že kmalu po svoji ustanovitvi zasnovala oborožen boj proti italijanskemu okupatorju. Ta zavest je namreč velevala, da se vsak Slovenec po svojih močeh upre fašistični okupaciji in s tem obvaruje slovenski narod pred uničenjem. Grosupeljski, višnjegorski, stiški, šmarski, sentjurski in ostali predeli te občine so tako ravnali po svoji svobodni odločitvi in opozorili naj, da tudi brez vsake komunistične indoktrinacije... Vendar pa so Osvobodilni fronti poglavitno začetno in kasnejšo prodorno moč v grosupeljsko-stiškem okrožju dali nekomunisti, ljudje, ki jim je bil boj za obstoj slovenskega naroda in ne za t.i. komunistično revolucijo življenjska opredelitev. To so bili številni tukajšnji intelektualci, delavci tovarne Motvoz in platno,

kmetje, mladina, skratka vsi, ki so se neposredno opredelili in delovali proti fašizmu na evropskih in tudi naših domačih tleh. Šlo je za pripadnike grosupeljskega in ivančnogoriškega Sokola, za veliko samostojno mislečih ljudi iz katoliških organizacij, za kulturne delavce, študente, dijakke in druge. V tistem času so bili ti večinoma prozahodno usmerjeni... Vsem nam, ki smo takrat delovali, sta bila OF in njen boj za osvoboditev vse. Stiška in Grosupeljska partizanska četa sta bili torej sad izključno narodno-osvobodilnih pobud. Ti četi nista imeli ničesar opraviti s tistimi kasnejšimi primeri deviacij, kakršne prinaša vsaka vojna in s katerimi smo imeli opraviti v njenih kasnejših letih tudi mi... Iz ustrezne časovne oddaljenosti bomo šele lahko ocenjevali NOB tako objektivno, kakor Slovenci že dolgo časa gledamo na kmečke upora ter na posledice reformacije in narodnega preporoda na naših tleh...«

Prepričani smo, da se bomo v prihodnje takim sporom izognili, če se bomo občani grosupeljske občine skupno odločili, kateri koledarski dan bi najraje praznovali. Zato vas že zdaj vabimo, da sodelujete pri anketi o bodočem občinskem prazniku, ki jo bomo objavili v prihodnji številki Naše skupnosti!

ŠE IMAMO LJUDSKE PRIPOVEDOVALCE

Poznojesenski lirski zapis

Jesen razvija še svoj zadnji, megljeni plet. Pa toliko bogatih, pisanih oblačil je imela, kako razpisno je trosila darove čez dolensko zemljico!

Noč sega z grabežljivimi prsti že v popoldanske ure, vedno bolj zgodaj se moraš posloviti od dnevnih kramarije. O mraku poslušaj, kako bje v okna mrzla Savka in se zaleta mimo višnjanskega hriba. Zima. Razgrebeš žerjavico v starem ognjišču in že imaš sogovornika – svež bukov panjiček ščebet, sika in se obliže.

Hitro opraviš z radijskimi dnevnimi poročili, kdo bi se danes, v viharjem času, ogradil pred njimi?

Počasi se potapljaš v mir zimskega večera.

Pozdravljeni, stari sejmarji in furmani, ki ste robantili in škripali v hribino Višnje Gore in čez njo. Ko prideš do Višnje Gore, si privihaj kožuh – to je bila vaša modrost. Pozdravljen uboge višnjejske perice, ki ste tudi pozimi prale v mrzli Višnjici in tolkle s perilom ob velike kamne perilnike. Poznala sem vas, mestne »žnidarje« in »šuštarje«, ganljive pevce, ki ste v našem križišču v dolini nazadnje skupno zapele leta 1946. Pozdravljam še davnega Kunškovega Naceta s Peščenjeka, ki je v Ljubljani costresel »šatrgo« češpelj, ker jih ni mogel prodati »na placu« v Ljubljani. Oživim spomin na prastarega strica Jozlana, katerega so na Fabriki postavili ponoči za varha voza, polnega krame za semenj za prihodnji dan. Pa je revež zaspal, tat je prerezal rjuhe in vrv in odnesel bale moškega blaga. Tudi zoboder v Pramendolu, Janezov oče, je vreden spomina, ker je marskomu s pilkanom boleče zobe drl, »marelmohar« Godl-

čev Jože pa je nekdanje Višnjane reševal pred dežjem. Neke hribovka mu je prinesla »marelo« v popravilo. Jo je odprl – na glavo so se mu vsuli ščurki. Flkl! je zabrisal »marelo« po klancu – »ščurko pa že ne bom popravil!« je dolgo kričal, srboritež.

Koliko še jih je bilo, posebežev v Višnji Gori! Tašepasti Nande iz mesta se je za par dvojač na vrhu cerkvenega »turna« na glavo postavil, Banovka je čarala in dekleta v ris vodila, Sevshek, sodni sluga, je dolge pesmi pisal.

Lipovčeva mama (Koščakova) roj. 1901 v Sp. Brezovega je povedala, da so v njenih mladostnih letih nekega Višnjana, ki je z »marelo« požugal nadučitelju Skrbincu – za 3 dni zaprl! Nadučitelj Janko Skrbinc je bil tudi komponist in odlični organist, Vse je drlo k mašam, kjer je on vodil petje in igral na orgle, prav rad je zaigral okroglo in poskočne.

In še naše povesti. Dasi v tem kraju ne najdemo danes več dolgih povesti, zberemo lahko mnogo krajših pripovedi, v katerih je skritih še mnogo prvin. Dokaj pisano je to pripovedovanje, včasih pleza po robu vidnega in nevidnega, drugič te preseneti z zvitostjo, s hudomušnostjo ali kako drugače. Vedno pa je ta govor tekoč hiter potok, podoben petju. Poslušajmo naše pripovedovalce:

Alojzija Baltič, roj. 1906

Svetija

K sm bila stara 16 let, sm šla na Spodn Brezov služt za pestno, otroke varvat pr Svetin, sm bila tam 13 let. Vsak let o Veliki maš zjutraj, k se je dan zaval, je šla čez Svetinova lina svetija u zlati abliki metlé. To

je blu med Andrejkatam in Svetinovo hišo. Ta svetija je šla prot Mariji, prot cerkvi u Dednem Dol.

Gospodar Svetin je enkrat zgodaj vstal o Velki maš in pazu, in res je zagledov svetlobo in zaslišal šum.

Karel Grčman, roj. 1937

Divja mažá

Mažakar je v host drva klov, pod Pihovcem, pa sta pršla dva divja mažá, grdá in paraščena, k sta rada ldi strašla in segečkala, daklér nisa umrli. Sta ga tla segečkati, je pa reku, de ga pred ne bota, daklér ne bota palenba narezan razpategnila. Mažakar mahne skiro not, divja mažá primeta, zagrabta les, mažakar, ta pa skiro vn spul in pabegne damu, ta dva sta imela pa prste u poki. Marija Turk, roj. 1906

Bog na počitnicah

Bog je šu na počitnice, svet Peter ga je pa prašav, kok nej ta čas komandira, kdaj nej dž da, pol je pa Bog reku: »Kokr te boja prasil«. Svet Peter je bil pa že gluhi, je pa zestopu: »Kadar boja kasil, «je pa zmerej o košnji dež.

Kokelj Mara, roj. 1934

Žedn pr sprašvaj

Ko je pršov žedn pred paroko k sprašvaj, mu je župnik reku, nej naredi križ. Pa je reku žedn: »Ja b ga že naredu, če bi imu rištno.« Ga je pa še prašov, kaj je na sveti najhuj, pa je adgavuru: »Če na suho mrvo dž udar!« Župnik je pa reku: »Že, že, ampak smrtni greh je pa hušji!«

MIHAELA ZAJC